

صهباى ظهور

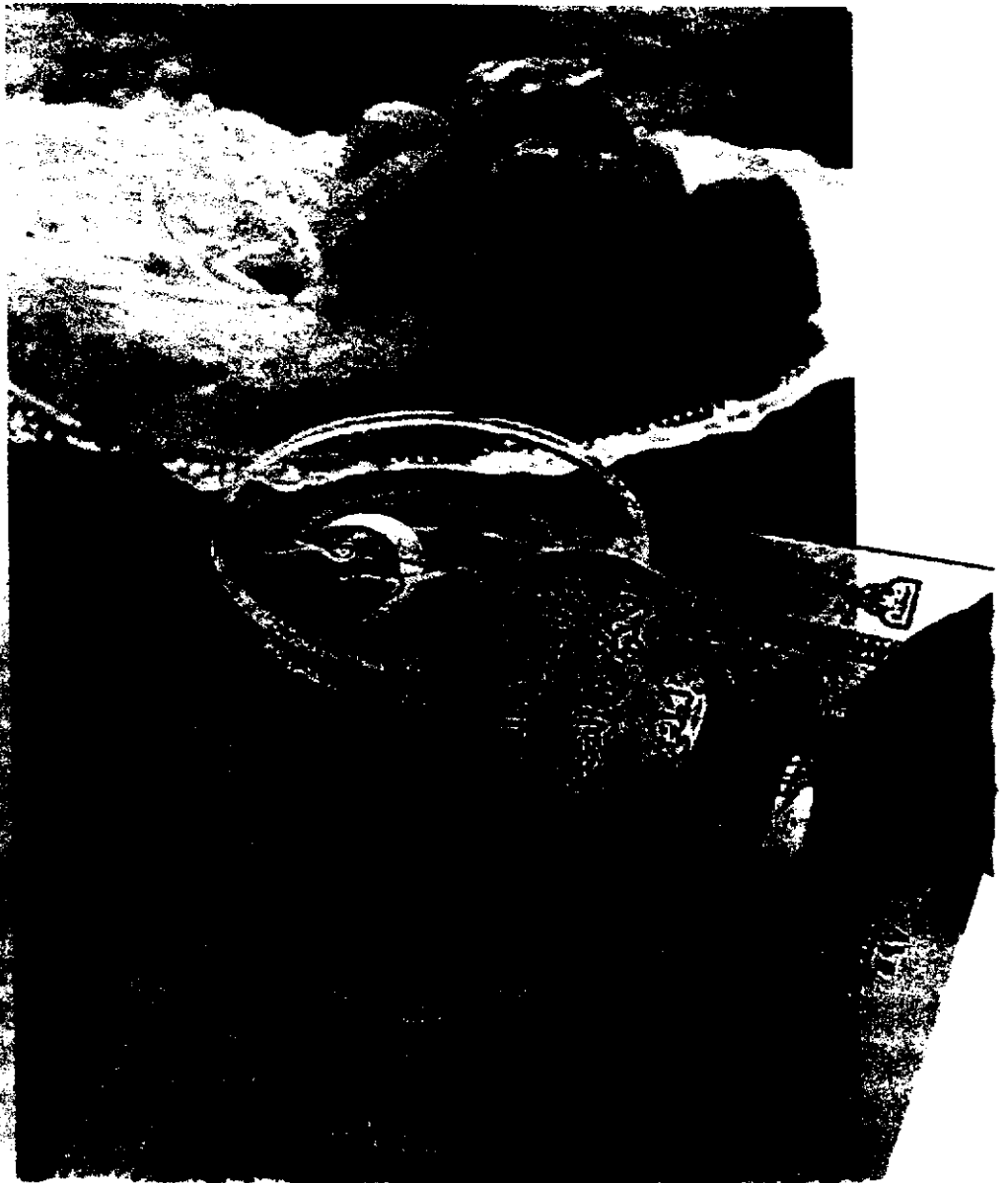
روزه داری در قاموس قرآن، حدیث، سیره

اشنان
 «روزه» یکی از برنامه‌های تکامل دهنده روح جان آدمی است. خداوند متعال در این ماه مسلمانان را ترغیب می‌کند تا قدم در راهی نهند که انتهای آن خشنودی خدا و بهشت برای او می‌باشد؛ راهی که بسیاری از عارفان و سالکان حقیقی آن را پیموده‌اند و در مقام رضوان او جای گرفته‌اند.
 «روزه» یک موهبت الهی است که اثر آن در اصلاح اخلاق انسان وصف ناشدنی است. با دقیق شدن در سیره ائمه معصوم و اولیای الهی و همچنین ارزیابی حیات پرفروغ عرفا و عابدان حقیقی، به جایگاه‌والا و شایسته‌روزه و روزه‌داری پی می‌بریم.

«روزه» از جمله اعمال عبادی است که هم جنبه فردی دارد و هم جنبه اجتماعی. این ایام تسبیح را به فکر وامی‌دارد که چگونه می‌تواند در روزگار پریشان و آشفته، آثاری بسازد که در دل انسان بماند. این چند ساعت است که می‌تواند را منضبطه حق شناس و مطیع خداوند و پیروی ائمان را به تفکر وامی‌دارد تا به خود آگاهی پیدا کند و بفهمد که در این مسیر، چه چیزها را محک بزنند تا در طول این سفر، در بیان تقریبی بسازند که در سفر از محضر خدای سبحان حاضر می‌شوند.

در ماه رمضان، زمین خشکیده وجود انسان که مثل قطره آبی به خود ندیده است ملتسانه چشم به آسمان می‌دوزد تا دانه‌ای را که در

حیات دل و پاک اعضاء و جوارح است. تعمیر ظاهر و باطن و شکرگزاری بر نعمتهای الهی است. احسان نمودن به فقراء تضرع زیاد، خشوع و گریه و باعث فرونی التجاء به درگاه

خداست که به سبب شکستن شهوات و سبکی حساب و دو چندان شدن حسنات می شود و در روزه آن قدر فواید هست که قابل شمارش نیست و آن چه بیان شد برای کسی که صاحب عقل و درایت و توفیق عمل است کفایت می کند.^۲

۲. برخی شرایط روزه داری

در روایات تاکید فراوانی بر ضرورت بعد تربیتی روزه و توصیه بر روزه داری راستین شده است، چنان که فرموده اند: «هرگاه کسی روزه گرفت باید گوش و چشم و موی او نیز روزه باشد و نباید روزی که روز هست با روزی که روزه نیست یکسان باشد»^۳. اکنون از سیل این روایات نورانی به نمی از آن بسنده می کنیم:

بهره ناکام: پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله) فرمود: «چه بسا شب زنده داری که بهرماش از شب زنده داری فقط ایستادن (و شب بیداری) است و چه بسا روزه داری که بهرماش از روزه داری، فقط عطش و تشنگی است»^۴.

مصونیت از عذاب: پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله) فرمود: «کسی که در ماه رمضان روزه بگیرد و تمایلات شهوی و جنسی و همچنین زبانش را از گناه حفظ نماید و مردم از شر او در امان باشند، خداوند گناهان گذشته و آینده اش را آمرزیده و او را از آتش جهنم مصون می دارد و بهشت را جایگاه او قرار داده، شفاعت او را در مورد گناهکاران از اهل توحید می پذیرد؛ حتی اگر به تعداد ریگ های بیابان باشد»^۵.

تولد دوباره: امام باقر (علیه السلام) فرمود: ای جابر! کسی که وارد ماه رمضان شود و روزهایش را روزه و شهادت را به دعا و نیایش سپری کند و نفس سرکش را از شهوات و زبانش را از محارم حفظ نماید و چشمش را از حرام ببندد و اذیتش را از مردم باز دارد از گناهان و معاصی خویش خارج می شود مثل روزی که از مادر متولد شده و هیچ گناهی ندارد. جابر گفت: فدایت شوم، ما احسن هذا الحدیث؟! چه سخن زیبایی فرمودید! حضرت

سینه پنهان دارد بارور سازد، و این گونه است که بنده از پلکان ترقی سبک بال بالا می رود و توشه ای برای نکیوسپری کردن یک سال خود، کسب می کند.

روزهداری بر آیات

در قرآن کریم آیاتی چند در ضرورت روزه وجود دارد. خداوند متعال می فرماید: (یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلكم لعلکم تتقون)^۱: ای کسانی که ایمان آورده اید روزه بر شما واجب شد همان طوری که بر امتهای قبل از شما واجب گردید تا شما پرهیزگار شوید. نیز می فرماید: (من شهد منکم الشهر فلیصمه)^۲: ماه رمضان، ماهی است که قرآن برای راهنمایی مردم و نشانه های هدایت و فرق میان حق و باطل در آن نازل شد... پس هر کس از شما این ماه را درک کند باید آن را روزه بدارد.

۱. پاداش و دستاوردهای روزه داری

پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله) درباره پاداش روزه می فرماید: «به امت من در ماه رمضان پنج چیز داده شده که به امت هیچ پیغمبری پیش از من داده نشده است: اول: هرگاه شب اول ماه رمضان فرا رسد خداوند به سوی آنان نظر می کند و کسی که خدا به او نظر کرده هرگز او را عذاب نمی کند دوم: بوی بد دهان آنان که در نزد خدا شب زنده داری می کنند خوشبوتر از بوی مشک می شود سوم: ملائکه برای ایشان در شب و روز استغفار می کنند. چهارم: خداوند بلند مرتبه به بهشت خویش امر می کند که برای بندگان استغفار نموده و خود را برای آنان تزئین کند. پس چه نزدیک است که سختی های دنیا آن ها را در خود فرو برد که به سوی بهشت من و کرامت من می روند. پنجم: هرگاه شب آخر فرا رسد خداوند همه آنان را می آمرزد مردی گفت: یا رسول الله (ایا) در شب قدر (این گونه می شود؟) پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: (خیر) مگر ندیده ای که کارگران هرگاه کارشان تمام شود، مزد به آن ها می دهند؟^۳

هم چنین امام صادق (علیه السلام) فرمود: «روزه خواهشهای نفسانی را می میراند و موجب

کسی که در ماه رمضان روزه بگیرد و تمایلات شهوی و جنسی و همچنین زبانش را از گناه حفظ نماید و مردم از شر او در امان باشند، خداوند گناهان گذشته و آینده اش را آمرزیده و او را از آتش جهنم مصون می دارد و بهشت را جایگاه او قرار داده، شفاعت او را در مورد گناهکاران از اهل توحید می پذیرد، حتی اگر به تعداد ریگ های بیابان باشد.

از شما گذشتم آیا شما هم مرا بخشیدید و از کوتاهی و قصوری که نسبت به شما کرده‌ام گذشتید؟ اگر من مالک ستمگر شمام بوده‌ام، خود «م تحت قدرت مالکی دادگر هستم». غلامان عرض می‌کردند: «أقلاً! با این که هرگز به ما بدی نکرده‌اید شما را بخشیدیم». سپس حضرت می‌فرمود:

«بگوئید: اللهم عفا عن علی بن الحسین کما عفا عن فاعقه من النار کما عفا عن رقابنا من الرق، بار خدایا! از علی بن الحسین بگذر، چنانچه او از ما گذشت و او را از آتش جهنم آزاد کن همان طوری که ما را از بندگی خود آزاد کرد». سپس حضرت، خود می‌گریست و در آخر گفتار آن‌ها آمین می‌گفت و می‌فرمود: «شما را آزاد کردم به امید این که خداوند هم مرا ببخشد» و آن‌ها را آزاد می‌ساخت و هر ساله حدود بیست نفر از آنان را در عید فطر آزاد می‌فرمود!^{۱۱}

۱- سوره بقره (۲) آیه ۱۸۳
۲- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۰- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۱- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۲- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۳- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۴- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۵- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۶- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۷- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۸- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۹- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۲۰- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۲۱- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۲۲- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۲۳- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۲۴- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۲۵- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۲۶- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۲۷- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۲۸- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۲۹- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳۰- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳۱- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳۲- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳۳- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳۴- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳۵- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳۶- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳۷- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳۸- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۳۹- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴۰- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴۱- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴۲- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴۳- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴۴- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴۵- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴۶- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴۷- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴۸- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۴۹- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵۰- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵۱- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵۲- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵۳- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵۴- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵۵- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵۶- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵۷- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵۸- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۵۹- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶۰- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶۱- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶۲- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶۳- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶۴- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶۵- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶۶- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶۷- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶۸- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۶۹- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷۰- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷۱- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷۲- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷۳- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷۴- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷۵- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷۶- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷۷- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷۸- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۷۹- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸۰- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸۱- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸۲- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸۳- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸۴- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸۵- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸۶- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸۷- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸۸- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۸۹- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹۰- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹۱- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹۲- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹۳- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹۴- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹۵- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹۶- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹۷- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹۸- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۹۹- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷
۱۰۰- سوره بقره (۲) آیه ۱۷۷

با آن همه مشاغل درسی، عبادات موظفه خود را که از سن بلوغ مشغول بود ترک ننمود. او گذشته از نوافل شبانه‌روزی و قرائت یک جزء کلام الله و نماز حضرت جعفر طیار، هر روز زیارت جامعه و عاشورا را در یک جلسه، ایستاده به جامی آورد و هنگام عبادت توجه خاصی داشت. حافظه‌اش بسیار عجیب بود، قرآن مجید و تعقیبات و نمازها و دعاها هر ماه، هرروز و هر شب ماه مبارک رمضان... را از حفظ داشت»^{۱۲}

روایت امام صادق (علیه السلام)
در روایت امام صادق (علیه السلام) آمده است که حضرت سجاده (علیه السلام) اشتباهات غلامان خود را در طول رمضان با ذکر تاریخ و مورد آن یادداشت می‌کردند، سپس آخر ماه رمضان، آن‌ها را جمع کرده و از آنها اقرار می‌گرفت که چنین اشتباهی از آنان سر زده است. سپس وسط آنها می‌ایستاد و می‌فرمود: آنچه را من می‌گویم تکرار کنید: «ای علی بن حسین! همان طوری که ما غلام و بنده تو هستیم و تو اشتباهات ما را ثبت کرده‌ای، خدا هم کارهای تو را ثبت کرده است. اینک ما را عفو کن و بخشش چنانچه تو امیدواری خدا از گناهان تو بگذرد. به یاد آرزوی رای که با خفت و خواری در پیشگاه عدل الهی می‌ایستی؛ آن خدایی که به اندازه خردلی ستم روا نمی‌دهد، همان مقدار کم را هم در قیامت به حساب می‌آورد؛ از ما درگذر که خدا از تو درگذرد که در قرآن آمده: «ولیعرفوا ویصغروا الا تحبون ان یغفر الله لکم»^{۱۳} «پس عفو کنید و چشم پوشی کنید آیا نمی‌خواهید خدا شما را ببخشد».

حضرت سخنان خود را به غلامان خود تلقین می‌کرد و آنان تکرار می‌کردند و بانوای جانسوز اشک می‌ریخت و می‌گفت: «پروردگارا! تو دستور گذشت به ماددهای از ما نیز درگذر! خدایا! تو به عفو و گذشت از ما شایسته‌تری! به ما گفته‌ای که سائل را از در خانه خود محروم و ناامید بر مگردانید. اینک به امید بخشایش، به در خانه‌ات آمده‌ایم. از تو می‌خواهیم بر ما کرم فرمایی. پروردگارا! بر بنده خود منت گذار و ناامید مکن و مرا جزو کسانی قرار ده که از عطایای تو بهره‌مند گشته‌اند».

آن گاه به غلامان خود رو کرده، می‌فرمود: «من

در کوجه‌ها می‌گشت و منتظر بود تا دری باز شود و او را بر سر سفره‌های بخوانند تا این که به در خانه حضرت علی (علیه السلام) رسید. از اهل خانه غذایی درخواست کرد. حسین رضی الله عنه او را داخل برده و غذای خوبی به او دادند. وقتی که مرد سیر شد یاد پیرمرد داخل مسجد افتاد و آنچه بر سر سفره او دیده بود برای آن‌ها باز گفت و عرضه داشت اگر ممکن است مقداری از این غذا را برای آن پیرمرد ببرد. در این حال حسین رضی الله عنه به گریه افتادند که آن پیرمرد که تو دیدی پدر ما علی (علیه السلام) است»^{۱۴}

روایت امام جعفر (علیه السلام)
عالمان دین و بزرگان اخلاق در مقام هدایت مردم از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند و بررسی زندگانی آنان فرصتی مناسب برای بهره‌گیری اخلاقی به دست می‌دهد.

امام خمینی (ره)

«ایشان هرروز ده جزء از قرآن را در ماه رمضان می‌خواندند؛ یعنی هر سه روز یک دوره قرآن می‌خواندند. برادران خوشحال بودند که دو دوره قرآن خوانده‌اند ولی بعد می‌فهمیدند که امام ده یا یازده دوره قرآن خوانده‌اند و فکر می‌کنم که حالا هم ایشان این برنامه را داشته باشند. فرزند امام می‌گفت: شبی در ماه رمضان من پشت بام خوابیده بودم. خانه ایشان یک خانه کوچک ۴۵ متری بود. بلند شدم دیدم که صدا می‌آید و متوجه شدم که آقا است که در تاریکی در حال نماز خواندن است و دستهایش را به طرف آسمان دراز کرده و گریه می‌کند. برنامه عبادی ایشان این بود که در ماه رمضان، شب تا صبح نماز و دعا می‌خواندند و بعد از نماز صبح و مقداری استراحت، صبح زود برای کارهایشان آماده بودند»^{۱۵}

علامه طباطبایی (ره)
«علامه در مراتب عرفان و سیر و سلوک معنوی مراحل را پیموده بود. اهل ذکر و دعا و مناجات بود... شبهای ماه رمضان تا صبح بیدار بود، مقداری مطالعه می‌کرد و بقیه را به دعا و قرائت و نماز و اذکار مشغول بود»^{۱۶}

میرزا محمد جعفر انصاری (ره)

این عالم جلیل القدر از بستگان مرحوم «شیخ انصاری» از مراجع نامدار خوزستان و حافظ قرآن مجید بوده است. درباره‌ی نوی نوشته‌اند: «او